IX. ULUSLARARASI
DÜNYA DİLİ TÜRKÇE SEMPOZYUMU
BİLDİRİ KİTABI

EDİTÖRLER
Doç. Dr. İlhan ERDEM
Öğr. Gör. Ersin AYCAN

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
MALATYA
02-04 KASIM 2017

IX. ULUSLARARASI
DÜNYA DİLİ TÜRKÇE SEMPOZYUMU
BİLDİRİ KİTABI

EDİTÖRLER
Doç. Dr. İlhan ERDEM
Öğr. Gör. Ersin AYCAN

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
MALATYA
02-04 KASIM 2017

ISBN No:978-975-8573-84-4

Aralık 2018

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Sosyal Medya Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma

Talat AYTAN[*]
Ahmet BAŞAL[*]
Büşra COŞKUN[*]

Öz: İletişim, insanlık tarihinin başlangıcından itibaren yaşamın en önemli gerekliliklerinden birisi olmuştur. Gün geçtikçe gelişen teknoloji ile sosyal medya kullanımı artmıştır. İnsanlar sosyal medya siteleri üzerinden yeni iletişim ortamları kurmuşlardır. Sosyal medya boş vaktin değerlendirildiği bilgiye kolay erişilen bir ortamdır. Sosyal medya siteleri insanların kendilerini daha iyi ifade etmelerine olanak sağlamış, kurum ve kuruluşlar da gerekli iletişimi bu yolla sağlamışlardır. Bunun yanı sıra, sosyal medya eğitim-öğretim ortamlarında da kullanılmaya başlanmıştır. Sosyal medya kullanımı üniversite öğrencileri arasında oldukça yaygın bir hâl almıştır. Türkçe öğretmeni adaylarının sosyal medya alışkanlıklarını irdeleyen bu araştırmanın örneklemini, İstanbul'daki bir devlet üniversitesinin Türkçe Eğitimi bölümünün birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 171 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak Karal ve Kokoç (2010) tarafından geliştirilen beşli likert ölçek kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Türkçe öğretmeni adaylarının sosyal medyayı kullanma amaçları sıralandığında sosyal etkileşim ve iletişim, eğitim amaçlı kullanma ve son olarak tanıma - tanınma amacı ortaya çıkmıştır.
Anahtar Kelimeler: *Sosyal Medya, Sosyal Medya Kullanımı, Türkçe Öğretmeni Adayları*

Abstract: Communication has been one of the most important necessities of life since the beginning of human history. The use of social media has increased with advancing technology. People have established new communication environments through their social media sites. Social media is an easy-to-access medium in which leisure time is spent. Social media sites have made it possible for people to express themselves better, and institutions and organizations have provided the necessary communication in this way. In addition, social media has also been used in educational environments. The use of social media has become quite common among university students. The sample of this research examining the social media habits of the Turkish teacher candidates constitutes 171 teacher candidates who study in the first, second, third and fourth classes of Turkish Education Department of a state university in Istanbul. In the study, a five-point likert scale developed by Karal and Kokoç (2010) was used as data collection tool. According to the results of the research, Turkish teacher candidates were listed the purposes of using social media as social interaction and communication, educational purposes, and recognition and promotion respectively.
Key Words: *Social Media, Social Media Use, Turkish teacher Candidates*

[*] Yrd. Doç. Dr, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe Eğitimi ABD, talataytan@gmail.com
[*] Doç. Dr, Yıldız Teknik Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi ABD,ahmetbasal@gmail.com
[*] Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe Eğitimi ABD, busracoskun_994@hotmail.com

1. GİRİŞ

İletişim insanlık tarihinin başlangıcından beri yaşamın geniş bir parçasını oluşturmuştur. İletişimin tarihine bakılacak olursa Pers İmparatorluğunun M.Ö. 550'li yıllarda posta yoluyla haberleşmeyi icat etmesi, insanlar arasında iletişimin başlamasında önemli bir adım olmuştur. Bu tarihten itibaren insanlar arasındaki iletişim farklı biçimlerde farklı enstrümanlarla devam etmiş, posta ile başlayan iletişim yolculuğu yirmi birinci yüzyıl itibariyle dijital bir çehreye kavuşmuştur. Bu dijital çağda, sosyal medya önemli bir iletişim kanalı olarak yerini sağlamlaştırmıştır. 2011 yılında Tunus'ta boy veren sözde "Arap Baharı" nın sosyal medya üzerinden yaygınlaştığı düşünüldüğünde sosyal medya realitesinin eğitimden ekonomiye, siyasetten sosyolojiye geniş bir yelpaze içerisinde insan ve toplum hayatına tesir ettiğini müşahede etmek mümkündür.

Sosyal medya (siteleri), bireylerin kendilerini ifade edip sosyalleştiği dijital alanlardır (McBride, 2009) ve "…iletişimi, bilgi paylaşımını ve çevrimiçi sosyalleşmeyi kolaylaştırır" (Mondahl ve Razmerita, 2014, s. 342). Sosyal medya boş vaktin değerlendirildiği, eğlenip sohbet edilen, bilgiye kolay erişilen bir ortamdır ve kullanımı üniversite öğrencileri arasında oldukça yaygın bir hâl almıştır. İletişim denildiğinde akla daha önceleri televizyon gelirken, şu an özellikle internetin gelişimine paralel olarak akıllı telefonlar, tabletler ve bilgisayarlar gelmektedir. İnternet teknolojisi ile insanoğlunun yaşamında geniş bir yer kaplamaya başlayan sosyal medya ortamında insanlar düşüncelerini, duygularını rahatlıkla paylaşabilmektedir. Bireylerin internette geçirdikleri zaman zaman sosyal medya ağları ile beraber artış göstermiştir (Türel ve Toraman, 2015). Bunun yanı sıra, inşaların sosyal ağlarda geçirdikleri zaman, sosyal ağların ortaya çıkışından beri katlanarak artmıştır (Gülbahar, Kaleoğlu ve Madran, 2010).

Sosyal medya araçları çeşitli metinleri içermekte ve görseller, video ve bağlantılar ile de desteklenmektedir. Bu araçlar, duygu ve düşünceleri sergileme ve arkadaş edinme yada bireyin ilgilendiği konu ve gruplarını takip etme gibi çok çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Alanyazında sosyal ağların kullanıcı profili oluşturma, iletişimde olunan kişileri listeleyebilme ve diğer kullanıcıların iletişimde olduğu kişi listesine erişebilme şeklinde üç temel özelliğinden bahsedilmektedir (Boyd ve Ellison, 2007). Sosyal medya, iletişim imkânları sunmasının yanında eğitimsel faaliyetler için de uygun bir zemin oluşturmaktadır. Toplumda önem atfedilen sosyal ağlara eğitimcilerde kayıtsız kalmamış ve onların eğitsel amaçlı kullanım alanlarını irdelemeye başlamışlardır (Schwartz, 2009; Terris, 2009 ; Akt: Arnold ve Paulus, 2010). Diğer bir ifadeyle genellikle iş ve kişisel amaçlar için kabul gören sosyal medyanın, eğitsel amaçlı kullanılabilme potansiyeli son zamanlarda dikkat çekmiştir (Tes, 2013). Sosyal medya uygulamaları eğitime kolaylıkla entegre edilebilmekte ve derslerde kullanılmaktadır. Yaygın olarak kullanılan sosyal medya ağ siteleri ya da benzer nitelikli özel yazılımlar uzaktan eğitimde de yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca yüz yüze yapılan eğitimin ders dışı uzantısı olaraktan da çeşitli sosyal ağ siteleri eğitimde yerini giderek artan seviyede göstermektedir.

Sosyal medya kullanımı alışverişten, eğitime kadar insan hayatında çok önemli bir yere sahiptir. Gerçek hayatta kopan sosyal ilişkileri canlı tutmak amaçlı kullanım da ön plana çıkmaktadır (Talas ve Özgür, 2015, s.118).

Sosyal medyanın eğitim alanında kullanımına yönelik çalışmaların sayısı son yıllarda oldukça fazla artış göstermiştir. Alanyazında Türkçe öğretmeni adaylarının sosyal medya alışkanlıklarını araştırma konusu edinen bir çalışma bulunmamakla beraber üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı gerekli bulduğu, dersler hakkında yardım almak için kullandığı ve sosyal medya uygulamaları aracılığıyla arkadaşları eğitim içerikli paylaşımlarda bulunduğu görülmektedir (Toğay vd. 2013). Sosyal medya uygulamaları "duvarları aşan eğitim" projeksiyonuyla öğrencilerin küresel bir bağlantı kurması açısından eğitimde yeni bir çağın başlatıcısı olmuştur. Bu bağlamda, mevcut çalışma Türkçe öğretmeni adaylarının sosyal medya alışkanlıklarını irdelemektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, Türkçe öğretmeni adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıklarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Karal ve Kokoç (2010) tarafından geliştirilen 'Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeği' kullanılmıştır.

2.2. Araştırma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubunu, İstanbul'daki bir devlet üniversitesinin Türkçe Eğitimi bölümünün birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 171 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Türkçe öğretmeni adaylarının demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları aşağıdaki tabloda dikkatlere sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma grubunun demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları (N=171)

Sınıf	Kız		Erkek		Genel	
	f	*%*	*f*	*%*	*f*	*%*
1. Sınıf	33	80,5	8	19,5	**41**	**24,0**
2. Sınıf	23	63,9	13	36,1	**36**	**21,1**
3. Sınıf	31	66,0	16	34,0	**47**	**27,5**
4. Sınıf	35	74,5	12	25,5	**47**	**27,5**
Genel	**122**	**71,3**	**49**	**28,7**	**171**	**100,0**

Çalışma grubunu oluşturan 171 öğretmen adayının sınıflara ve cinsiyete göre dağılımları Tablo 1'de verilmiştir. Buna göre; öğretmen adaylarının %24,0'ü (41) birinci sınıf, %21,1'i (36) ikinci sınıf, %27,5'i (47) üçüncü sınıf ve kalan %27,5'i dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Öğretmen adaylarının %71,3 (122) kız ve %28,7'si (49) erkektir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Türkçe öğretmeni adaylarının sosyal medya alışkanlıklarını araştırmak amacıyla veri toplamak üzere iki bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. İlk bölüm iki demografik sorudan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise Karal ve Kokoç (2010) tarafından geliştirilen 'Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinden' oluşmaktadır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışmada kullanılan ve araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, öğretmen adaylarının cinsiyet ve sınıflarının sorulduğu toplam iki sorudan oluşmaktadır (Tablo 1).

2.3.2. Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeği

Çalışmaya katılan ve çeşitli sınıflarda öğrenim gören kız ve erkek Türkçe öğretmeni adayının sosyal medya alışkanlıklarını araştırmak amacıyla Karal ve Kokoç (2010) tarafından geliştirilen 'Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeği' kullanılmıştır. Likert tipi, 5 dereceli ve 14 ifadeden/maddeden oluşan ölçeğin yapılan açımlayıcı faktör analizi sonrası üç alt boyuttan meydana geldiği tespit edilmiştir. Ölçeğin ilk alt boyutu olan 'Sosyal etkileşim ve iletişim amaçlı kullanım' yedi maddeden oluşmakta (Madde 1, 3, 6, 7, 9, 10 ve 11) ve toplam varyansın %24,10'unu açıklamaktadır. Ölçeğin ikinci alt boyutu olan 'Tanıma ve tanınma amaçlı kullanım' üç maddeden oluşmakta (Madde 2, 4 ve 14) ve toplam varyansın %17,20'sini açıklamaktadır. Üçüncü ve son alt boyut olan 'Eğitim amaçlı kullanım' ise dört maddeden oluşmakta (Madde 5, 8, 12 ve 13) ve toplam varyansın %15,12'sini açıklamaktadır. Üç alt boyut birlikte toplam varyansın %56,42'sini açıklamaktadır. Ölçek ve alt boyutları için yapılan güvenirlik analizleri sonucunda, ilk boyut için Cronbach Alphaiç tutarlılık katsayısı 0,808; ikinci alt boyut için 0,742; üçüncü boyut için 0,661 ve ölçeğin tümü için 0,830 olarak hesaplanmıştır.

Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeği, tümü de olumlu yüklemli, 5'li Likert tipinde hazırlanmış olup;(1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Orta derecede katılıyorum, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum şeklinde beş aralıklı olarak derecelendirilmiştir. Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinin alt boyutlarında yer alan maddelerin bu çalışma için uygunluğu Alpha modeli ile maddeler arası korelasyona bağlı

uyum değerlerine bakılarak tekrar hesaplanmıştır (Tablo 2). Alfa (α) katsayısına bağlı olarak ölçek ve alt boyutlarının güvenirliliği aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir.

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek/boyut güvenilir değildir,
$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçeğin/boyutun güvenilirliği düşük,
$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek/boyut oldukça güvenilir, ve
$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek/boyut yüksek derecede güvenilirdir
(Kalaycı, 2006: s. 405).

Tablo 2. Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik güvenirlilik analizi

Boyut/Ölçek	**Madde Sayısı**	**Cronbach's Alpha (α)**
Sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım	7	0,824
Tanıma ve tanınma amaçlı kullanım	3	0,710
Eğitim amaçlı kullanım	4	0,656
Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeği	14	0,842

Tablo 2' de görüleceği üzere, Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinin kendisi ve alt boyutlarına yönelik olarak yapılan güvenirlik analizi sonrası ölçek ve alt boyutlarının güvenirlik düzeylerinin yüksek derecede güvenilir olduğu bulunmuştur. Ölçeğin geneli için güvenirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) α=0,842;Sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım alt boyutu için α=0,824; Tanıma ve tanınma amaçlı kullanım için α=0,710 ve Eğitim amaçlı kullanım için α=0,656 olarak hesaplanmıştır. Sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeği ve alt boyutlarının güvenirlik düzeylerinin bu çalışma için yeterli olduğu görülmektedir.,

2.4. Verilerin Analizi

Kişisel Bilgi Formu ve Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeği ile toplanan verilerin analizleri SPSS 23for Windows istatistik paket programı ile yapılmıştır. Anket ile elde edilen verilerin çözümüne geçilmeden önce, toplanan verilerin belirlenen sınırlar içinde olup olmadığı, hatalar barındırıp barındırmadığı kontrol edilmiştir.

- Çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının demografik özelliklerini özetlemek bakımından; cinsiyet ve sınıf değişkenlerinin frekans (f) ve yüzdeleri (%) hesaplanmıştır.
- Çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarının kişisel özelliklerine bakılmaksızın (cinsiyet-sınıf), kullanılan ölçeğin madde ve boyutlarına ilişkin değerlendirmelerini incelemek üzere, ortalama puan ($\overline{X}$) ve standart sapma (ss) değerleri hesaplanmıştır.
- Analizler yapılırken öncelikle çalışma grubunu oluşturan Türkçe öğretmeni adayı öğrencilerin Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinin boyutlarına göre normallik dağılımları Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiş, istatistikî analizlere bundan sonra devam edilmiştir.
- Öğretmen adaylarının, Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puanlarının, cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini araştırmak üzere bağımsız (ilişkisiz) gruplar t testi, öğrenim gördükleri sınıfa göre bir farklılaşma gösterip göstermediğini araştırmak üzere ise tek yönlü varyans (ANOVA) testi uygulanmıştır.

Tüm istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Anlamlılık değeri, .05'ten küçük ($p<.05$) bulunduğunda bağımsız değişkelerin grupları (kategorileri) arasındaki farklılıklar "anlamlı" olarak kabul edilmiş ve sonuçlar buna göre değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Türkçe öğretmeni adaylarının sosyal medya kullanımı ile ilgili toplanan verilerin bulguları yorumlanarak dikkatlere sunulmuştur.

3.1. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Sosyal Medya Alışkanlık Düzeylerine İlişkin Genel Bulgular

Karal ve Kokoç (2010) tarafından geliştirilen Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeği, 'Kesinlikle katılmıyorum' (1) ile 'Tamamen katılıyorum' (5) arasında değerlendirilen, 5'li likert tipi, tümü de olumlu yükleme sahip toplam 14madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçme aracında yer alan aralıkların eşit olduğu [(5-1)/5=0,80] varsayımından hareket ederek önce seçeneklere ilişkin alt ve üst sınırlar belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının, ölçeğin madde ve boyutlarına ilişkin puanlarının hesaplanmasında ve değerlendirilmesinde aşağıdaki seçenek, puan aralıkları ve düzeyler dikkate alınmıştır. Ortalama puanın yüksekliği o madde/ifade ve boyuta ilişkin öğretmen adayının kullanma amacının yüksekliğini ifade etmektedir.

Seçenek	**Puan Aralığı**	**Düzey**
Kesinlikle katılmıyorum	1,00 - 1,80	Çok düşük
Katılmıyorum	1,81 - 2,60	Düşük
Orta derecede katılıyorum	2,61 - 3,40	Orta
Katılıyorum	3,41 - 4,20	Yüksek
Tamamen katılıyorum	4,21 - 5,00	Çok yüksek

Tablo 3. Öğretmen adaylarının Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeği puanlarına ilişkin betimsel istatistikler (N=171)

Madde/Boyut	$\overline{X}$	**ss**
1. Kendime özgü alan profil, kişisel sayfa…)yaratma imkanı sunduğu için kullanıyorum.	3,50	1,20
3. Mevcut arkadaşlarımla iletişimimi devam ettirmek amacıyla kullanıyorum.	4,09	1,12
6. İlgilendiğim insanların ve arkadaşlarımın yaşamlarını incelemek amacıyla kullanıyorum.	3,36	1,20
7. Eski arkadaşlarımla tekrar iletişime geçmek için kullanıyorum.	3,54	1,21
9. Düşüncelerimi başkalarıyla paylaşmak için kullanıyorum.	3,48	1,14
10. İlgimi çeken gruplara katılmak için kullanıyorum.	3,49	1,29
11. Beğendiğim nesneleri(video, resim, not…) paylaşmak için kullanıyorum.	3,65	1,23
Sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım	**3,59**	**0,84**
2. Yeni insanlarla tanışmak, yeni arkadaşlıklar kurmak için kullanıyorum.	2,36	1,19
4. Diğer insanlar tarafından tanınmak amacıyla kullanıyorum.	1,92	1,05
14. Farklı kültürlerden insanlarla tanışmak amacıyla kullanıyorum.	2,60	1,35
Tanıma ve tanınma amaçlı kullanım	**2,29**	**0,96**
5. Okul proje/ödevlerimle ilgili araştırma yapmak için kullanıyorum.	3,37	1,24
8. Eğitim amaçlı grupları ve etkinlikleri incelemek amacıyla kullanıyorum.	3,50	1,17
12.Güncel,farklı bilgiler ve düşüncelerle karşılaşmak amacıyla kullanıyorum.	4,02	1,06
13. Yabancı dil bilgimi geliştirmek amacıyla kullanıyorum.	2,70	1,18
Eğitim amaçlı kullanım	**3,40**	**0,82**

Tablo 3'ten de görüleceği üzere, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının *Sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım* boyutuna ilişkin ortalama puanları (düzeyleri) 3,36 ile

4,09 arasında değişmektedir. Öğretmen adaylarının bu alt boyut yer alan maddelerden en az katıldıkları madde 3,36±1,20 ile "*6. İlgilendiğim insanların ve arkadaşlarımın yaşamlarını*" olmuştur. Öğretmen adayları bu maddedeki ifadeye 'orta' düzeyde katılmaktadır. Bu boyutta yer alan ifadelerden en yüksek ortalama puan ise 4,09±1,12 ile "*3. Mevcut arkadaşlarımla iletişimimi devam ettirmek amacıyla kullanıyorum.*" olmuştur. Öğretmen adayları bu maddedeki ifadeye 'yüksek' düzeyde katılmaktadır. *Sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım* boyutuna ilişkin genel ortalama puanı ise yine 'yüksek' (katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir ($\overline{X}_{\text{Sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım}}$=3,59±0,84).

Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinin ikinci alt boyutu olan ve üç maddeden oluşan *Tanıma ve tanınma amaçlı kullanım* alt boyutu için hesaplanan ortalama puanlar 1,92 ile 2,60 arasında değişmektedir. Alt boyutlarına ilişkin ortalama puanlar en düşükten yükseğe doğru; 1,92±1,05 ile "*4. Diğer insanlar tarafından tanınmak amacıyla kullanıyorum.*", 2,36±1,19 ile "*2. Yeni insanlarla tanışmak, yeni arkadaşlıklar kurmak için kullanıyorum.*" ve en yüksek puanlanan maddesi ise 2,60±1,35 ile "*14. Farklı kültürlerden insanlarla tanışmak amacıyla kullanıyorum.*" olmuştur. Öğretmen adaylarının, *Tanıma ve tanınma amaçlı kullanım* boyutuna ilişkin genel ortalama puanı ise $\overline{X}_{\text{Tanıma ve tanınma amaçlı kullanım}}$=2,29±0,96 ile 'Düşük/Katılmıyorum' düzeyinde gerçekleşmiştir.

Son olarak, öğretmen adaylarının, Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinin üçüncü alt boyutu olan ve 4 maddeden oluşan *Eğitim amaçlı kullanma* alt boyutu için hesaplanan ortalama puanlar 2,70 ile 4,02 arasında değişmektedir. Boyutun en düşük puanlanan maddesi 2,70±1,18 ile "*13. Yabancı dil bilgimi geliştirmek amacıyla kullanıyorum.*" ('orta' düzeyde) ve en yüksek puanlanan maddesi ise 4,02±1,06 ile "*12. Güncel, farklı bilgiler ve düşüncelerle karşılaşmak amacıyla kullanıyorum.*" ('yüksek' düzeyde) olmuştur. Öğretmen adaylarının, *Eğitim amaçlı kullanma* boyutu genel ortalama puanı ise $\overline{X}_{\text{Eğitim amaçlı kullanım}}$=3,40±0,82 ile 'orta' düzeyinde gerçekleşmiştir.

Öğretmen adaylarının, Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinin alt boyut puanları birlikte değerlendirildiğinde, sosyal ağları en çok sosyal etkileşim ve iletişim için, daha sonra eğitim amaçlı ve son olarak tanıma ve tanınma amaçlı kullandıkları anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının, cinsiyet ve öğrenim gördükleri sınıfa göre sosyal ağları kullanma amaçlarında farklılıklar olup olmadığı aşağıda incelenmiştir.

3.2. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Sosyal Medya Alışkanlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Bu alt bölümde, öğretmen adaylarının cinsiyet ve sınıflarına göre Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puanları arasında anlamlı farklar olup olmadığı incelenmiştir. Öğretmen adaylarının, *sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım, tanıma ve tanınma amaçlı kullanım* ve *eğitim amaçlı kullanım* puanlarının karşılaştırılmasına yönelik yapılan değerlendirmelerde, yüksek puan yüksek kullanım amacını, düşük puan ise düşük kullanım amacı olarak dikkate alınmıştır.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının sosyal medya alışkanlık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan t-testi (N=171)

Boyut	Cinsiyet	Betimsel İst.			t-testi		
		n	x	ss	t	sd	p
Sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım	Kız	122	3,59	0,86	0,02	169	0,987
	Erkek	49	3,59	0,78			
Tanıma ve tanınma amaçlı kullanım	Kız	122	2,17	0,92	2,58	169	0,011*
	Erkek	49	2,59	0,99			
Eğitim amaçlı kullanım	Kız	122	3,42	0,85	0,57	169	0,572
	Erkek	49	3,34	0,72			

**Fark p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine bağlı olarak Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puanları arasında anlamlı farklar

olup olmadığı bağımsız gruplar t-testi ile incelenmiş ve cinsiyetin, ölçeğin sadece *tanıma ve tanınma amaçlı kullanım* alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur (Tablo 3). Buna göre;

Kız ve erkek öğretmen adaylarının, *tanıma ve tanınma amaçlı kullanım* boyutuna ilişkin puanları/düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın erkek öğretmen adayları lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(169)}$=2,58 ve p<.05]. Cinsiyete bağlı olarak ortalama puanlara bakıldığında, erkek öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerini, kız öğretmen adaylarına göre daha çok tanıma ve tanınma amaçlı olarak kullandıkları görülmektedir ($\overline{X}_{Kız}$=2,17 ve $\overline{X}_{Erkek}$=2,59).

Kız ve erkek öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim ve eğitim amaçlı kullanım düzeylerinde ise anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>.05). Kız ve erkek öğretmen adaylarının bu boyutlara ilişkin ortalama puanlarına bakıldığında birbirlerine son derece yakın oldukları görülmektedir;

- Sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım [$t_{(169)}$=0,02 ve p>.05]: $\overline{X}_{Kız}$=3,59 ve $\overline{X}_{Erkek}$=3,59
- Eğitim amaçlı kullanım [$t_{(169)}$=0,57 ve p>.05]: $\overline{X}_{Kız}$=3,42 ve $\overline{X}_{Erkek}$=3,34

Tablo 5. Öğretmen adaylarının sosyal medya alışkanlık düzeylerinin sınıfa göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan ANOVA testi (N=171)

Boyut	**Sınıf**	**Betimsel İst.**			**ANOVA**		**Scheffe (anlamlı fark)**
		n	$\overline{X}$	**ss**	**F**	**p**	
Sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım	1. Sınıf	41	3,43	0,87	2,12	0,099	-
	2. Sınıf	36	3,41	0,79			
	3. Sınıf	47	3,78	0,69			
	4. Sınıf	47	3,67	0,94			
Tanıma ve tanınma amaçlı kullanım	1. Sınıf	41	2,37	0,97	1,05	0,374	-
	2. Sınıf	36	2,41	1,04			
	3. Sınıf	47	2,09	0,89			
	4. Sınıf	47	2,35	0,94			
Eğitim amaçlı kullanım	1. Sınıf	41	3,44	0,95	0,54	0,655	-
	2. Sınıf	36	3,27	0,77			
	3. Sınıf	47	3,37	0,69			
	4. Sınıf	47	3,49	0,85			

**Fark p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sınıflarına bağlı olarak Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amacı Ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puanları arasında anlamlı farklar olup olmadığı bağımsız gruplar tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve sınıf değişkeninin, ölçeğin hiçbir alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı bulunmuştur (Tablo 4). Başka bir deyişle, farklı sınıflarda öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerini kullanma amaçlarına ilişkin düzeyleri birbirine benzerdir;

- Sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım [$F_{(3; 167)}$=2,12 ve p>.05]
- Tanıma ve tanınma amaçlı kullanım [$F_{(3; 167)}$=1,05 ve p>.05]
- Eğitim amaçlı kullanım [$F_{(3; 167)}$=0,54 ve p>.05]

Sonuç ve Öneriler

Sosyal medya günümüzde hayatın merkezi hâline gelmiştir. İnsanlar sosyal medyayı evde, okulda, dışarıda, her ortamda yaygın bir biçimde kullanmaktadır. İnsanların sosyalleşme, sosyal bir çevre oluşturma, tanınma ve eğitim amaçlarını karşılamaktadır. Sosyal medya insanların daha özgür olması, düşüncelerini baskı altında kalmadan ifade edebilmesini amaç edinmiştir.

Bu araştırmaya göre;

- Türkçe öğretmeni adaylarının sosyal medyayı kullanma amaçları sıralandığında sosyal etkileşim ve iletişim, eğitim amaçlı kullanma ve son olarak tanıma - tanınma amacı ortaya çıkmıştır.
- Sosyal etkileşim - iletişim amaçlı kullanımda en az değer 'ilgilendiğim insanların ve arkadaşlarımın yaşamları' en yüksek değer ise; 'arkadaşlarımla iletişim'dir.
- Tanıma ve tanınma amaçlı kullanımda, en yüksek değer 'Farklı kültürden insanlarla tanışmak için kullanırım'. En düşük değer ise; 'İnsanlar tarafından tanınmak için kullanırım.'
- Erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen olarak adaylarına oranla sosyal medyayı daha çok tanıma ve tanınma amaçlı kullandıkları ortaya çıkmıştır.
- Eğitim amaçlı kullanımda 'yabancı dil bilgisini geliştirmek' en az düzeyde görülmüştür.
- "Güncel, farklı bilgiler ve düşüncelerle karşılaşmak amacıyla kullanıyorum." ise en yüksek düzeyde ortaya çıkmıştır.
- Öğretmen adaylarının cinsiyet dışında sosyal medya kullanım amaçları sınıf düzeyinde farklılık arz etmemektedir.

Sosyal medya uygulamalarının öğrenciler tarafından eğitim amaçlı çokça kullanıldığı bunun dışında çevre edinme amacı ile kullanıldığı, sık kullanılan uygulamaların Facebook, Twitter, Youtube olduğu ortaya görülmektedir. Sosyal medya, sadece öğretmen adayları tarafından değil tüm insanlar tarafından meslek grubu ve yaş fark etmeksizin yaygın olarak kullanılmaktadır. Özellikle öğretmenler ve öğrenciler bilinçli kullanıcılar olarak yetiştirilmeli, etkili kullanım için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından verilen Medya Okuryazarlığı dersinde Sosyal Medya Okuryazarlığı'na ağırlık verilmelidir. Sosyal medyanın sağlıklı kullanımı hakkında aile ve öğrenciler bilgilendirilmelidir. Afişlerle, televizyon aracılığı ile sosyal medyanın eğitim üzerinde olan etkisi vurgulanmalı, sosyal medyanın önemine dikkat çekilmelidir (Demir vd. 2013). Gerçek hayatta çevremizdeki insanlarla kurduğumuz ve zamanla unutulan ilişkilerin sosyal medya aracılığıyla ayakta tutulmasının sağlanması, değerler eğitimi açısından da ehemmiyet arz etmektedir. Kitle iletişim araçlarının en eskilerinden ve en etkinlerinden biri sayılan televizyonla kamu spotu gibi bilgilendirmeler ve reklamlar aracılığı ile insanlara telkin edilmelidir.

Yirmi birinci yüzyılın en mühim düşünme becerilerinden birisi iletişimdir. Kendisiyle, ailesiyle, çevresiyle olumlu ilişkiler geliştiren; yaşadığı ülkedeki ve dünyanın diğer bölgelerindeki gelişmeleri takip edebilen, ufuk ve ülkü sahibi bireylerin yetişmesi açısından başta Türkçe öğretmenleri olmak üzere bütün öğretmenlere büyük roller düşmektedir. Yüz yüze iletişimin dijital ortamda iletişime evrildiği günümüzde öğrencilerin hem yüz yüze hem de çevrimiçi iletişim kurma becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda sosyal medyanın etkileşim, tanıma ve tanınma işlevlerinden ziyade eğitim amaçlı kullanımının artması lazımdır. Türkçe öğretmenlerinin sosyal medyayı yabancı dil öğrenme amacıyla çok az kullanması da dikkate değer bir bulgudur.

Kaynakça

ARNOLD, N., & PAULUS, T. (2010). Using a social networking site for experiential learning: Appropriating, lurking, modeling and community building. The Internet and higher education, 13(4), 188-196.BÜYÜKÖZTÜRK. Ş. (2004). *Veri Analizi El Kitabı* (3. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

BOYD, D. M., & ELLISON, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. Journal of Computer-Mediated Communication, 13(1), 210-230.

BÜYÜKÖZTÜRK. Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (7. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

GÜLBAHAR. Y. ve KALELİOĞLU. F. ve MADRAN. O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. XV. Türkiye'de İnternet Konferansı. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.

JACCARD. J. ve TRUSI. R. (2003) Interaction Effects in Multiple Regression, 2nd Edition, CA, Sage Publications.

JAWLIK. A.A. (2016). *Statistics from A to Z*. New Jersey, John Wiley & Sons, Inc.

JÖRESKOG. K. G. ve SÖRBOM. D. (1979). *Advances in factor Analysis and Structural Equation Models*. New York: University Press of America.

KALAYCI. Ş. (2006). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (2. Baskı). Ankara: Asil Yayıncılık.

KARASAR. N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (13. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KÖKLÜ. N. ve BÜYÜKÖZTÜRK. Ş. (2000). *Sosyal Bilimler için İstatistiğe Giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

LEECH. N.L. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics: Use and Interpretation*. London: Lawrance Erlbaum Associates Publishers.

MCBRIDE, K. (2009). Social-networking sites in foreign language classes: Opportunities for re-creation. In L. Lomicka, & G. Lord (Eds.), *The next generation: Social networking and online collaboration in foreign language learning* (pp. 35−58). San Marco, Texas: CALICO Press.

MONDAHL, M., & RAZMERITA, L. (2014). Social Media, Collaboration and Social Learning--A Case-Study of Foreign Language Learning. *Electronic Journal of e-Learning*, *12*(4), 339-352.

ÖZDAMAR. K. (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi* (Çok Değişkenli Analizler) (5. Baskı). Eskişehir: Kaan Yayıncılık.

ÖZTÜRK. M. ve TALAS. M. (2015). Sosyal Medya ve Eğitim Etkileşimi. *Journal of World of Turks, 7* (1). 101-120.

PALLANT. J. (2005). *SPSS Survival Manual*. Allen & Unwin. Australia.

PUNCH. K.F. (1998). *Introduction to Social Research: Quantitative and Qualitative Approaches*. London: Sage.

SİPAHİ. B. ve YURTKORU. E. S. ve ÇİNKO. M. (2006). *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

SOLMAZ. B. ve TEKİN. G. ve HERZEM. Z. ve DEMİR. M. (2013). İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama. *Selçuk İletişim, 7* (4). 24-32.

ŞİMŞEK. Ö.F. (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş, Temel İlkeler ve LİSREL Uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayınları.

TESS, P. A. (2013). The role of social media in higher education classes (real and virtual)–A literature review. *Computers in Human Behavior, 29*(5), A60-A68.

TOĞAY, A., AKDUR, T. E., YETİŞKEN, İ. C., VE BİLİCİ, A. (2013). Eğitim süreçlerinde sosyal ağların kullanımı: bir MYO deneyimi. Akademik Bilişim Konferansı, Antalya.

TÜREL, Y. K., & TORAMAN, M. (2015). The relationship between Internet addiction and academic success of secondary school students. *Anthropologist*, *20*(1,2), 280-288.